

รูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน: กรณีศึกษาตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

 พระมหาฉัตรชัย เชนจิ๋ว¹

วันที่รับบทความ: 26 สิงหาคม 2566

วันที่แก้ไขบทความ: 16 กันยายน 2566

วันที่ตอบรับบทความ: 18 กันยายน 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาอำนาจชี้นำทางการเมือง การใช้อำนาจชี้นำทางการเมือง พฤติกรรมการชี้นำทางการเมือง และรูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 19 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า (1) ที่มาอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 5 แหล่ง ได้แก่ อำนาจอ้างอิง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจการให้รางวัล ตามลำดับ ส่วนอำนาจการบังคับไม่จัดเป็นปัจจัยอันเป็นที่มาอำนาจชี้นำทางการเมือง (2) การใช้อำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ อำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ อำนาจจากเชื้อสายวงศ์สกุล อำนาจอันเกิดจากความรู้ อำนาจทางกาย และอำนาจอันเกิดจากวัตถุ ตามลำดับ (3) พฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกออกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบส่งเสริมสนับสนุน ผู้นำแบบใช้อำนาจ และผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ตามลำดับ และ (4) รูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ จะปรากฏทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ อำนาจตามจารีตประเพณี อำนาจที่เกิดจากการควบคุมสั่งการ และอำนาจตามการแลกเปลี่ยน ตามลำดับ

คำสำคัญ: อำนาจ; รูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมือง; ผู้ใหญ่บ้าน; ตำบลบางเสาธง

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹วัดเสาธงกลาง

อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ 10570, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: pramahachatrchai@gmail.com

The Form of Political Guiding Power of the Village Headman: A Case Study of Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province

Phramaha Chatrchai Chenchiw¹

Received: August 26, 2023

Revised: September 16, 2023

Accepted: September 18, 2023

Abstract

This research article aims to study the source of political guiding power, using of political guiding power, political guidance behavior, and form of political guiding power of the Village Headman, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province. The researchers used the qualitative research and collecting data through documentary research and in-depth interviews with village headman 6 people and stakeholders 19 people. Data were analyzed using content analysis techniques. Findings are as follows: (1) The source of political guidance power of the village headman, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province has 5 types: Referent power, legitimate power, expert power, and reward power. As for the coercive power, it is not classified as a factor that is the source of political guiding power. (2) Using of political guiding power of the village headman, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province has 5 types: Relationship power, family power, knowledge Power, physical power, material power, respectively. (3) Political guidance behavior of the village headman, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District, Samut Prakan Province has 4 types: Participative leader, supportive leader, directive leader, and achievement oriented leader, respectively. (4) Form of political guiding power of the village headman, Bang Sao Thong Subdistrict, Bang Sao Thong District has 3 types: Custom power, command power, and exchange power, respectively.

Keywords: Power; Form of Political Guiding Power; Village Headman; Bang Sao Thong Subdistrict

Type of Article: Research Article

¹Wat Sao Thong Klang

Bang Sao Thong, Samut Prakan 10570, Thailand

Corresponding Author Email: pramahachatrchai@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า หมู่บ้าน มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก อีกทั้งมีผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงคงอยู่และบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านอย่างมีนัยสำคัญ การเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากปรากฏการณ์ทางสังคมรวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ถือเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบทำให้บทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านลดลง และอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงมาจากการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ขึ้นมาทั่วประเทศ เป็นผลให้บทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านในหลาย ๆ บริบทถูกตีกรอบและแทนที่ด้วยสมาชิกสภาตำบลและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านในฐานะนักปกครองส่วนท้องถิ่น จำต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทำให้ในพื้นที่หนึ่งเดียวกันนั้นเกิดมีความสัมพันธ์ถึงสามฝ่าย กล่าวคือ ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นนักปกครองท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นนักปกครองท้องถิ่น และประชาชนผู้เป็นกลุ่มเป้าหมาย ถึงกระนั้นผู้ใหญ่บ้านต้องทำหน้าที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของชาวบ้านในเขตการปกครองของตนเอง การกระทำหน้าที่ดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เป็นทางมาแห่งอำนาจของผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชุมชน

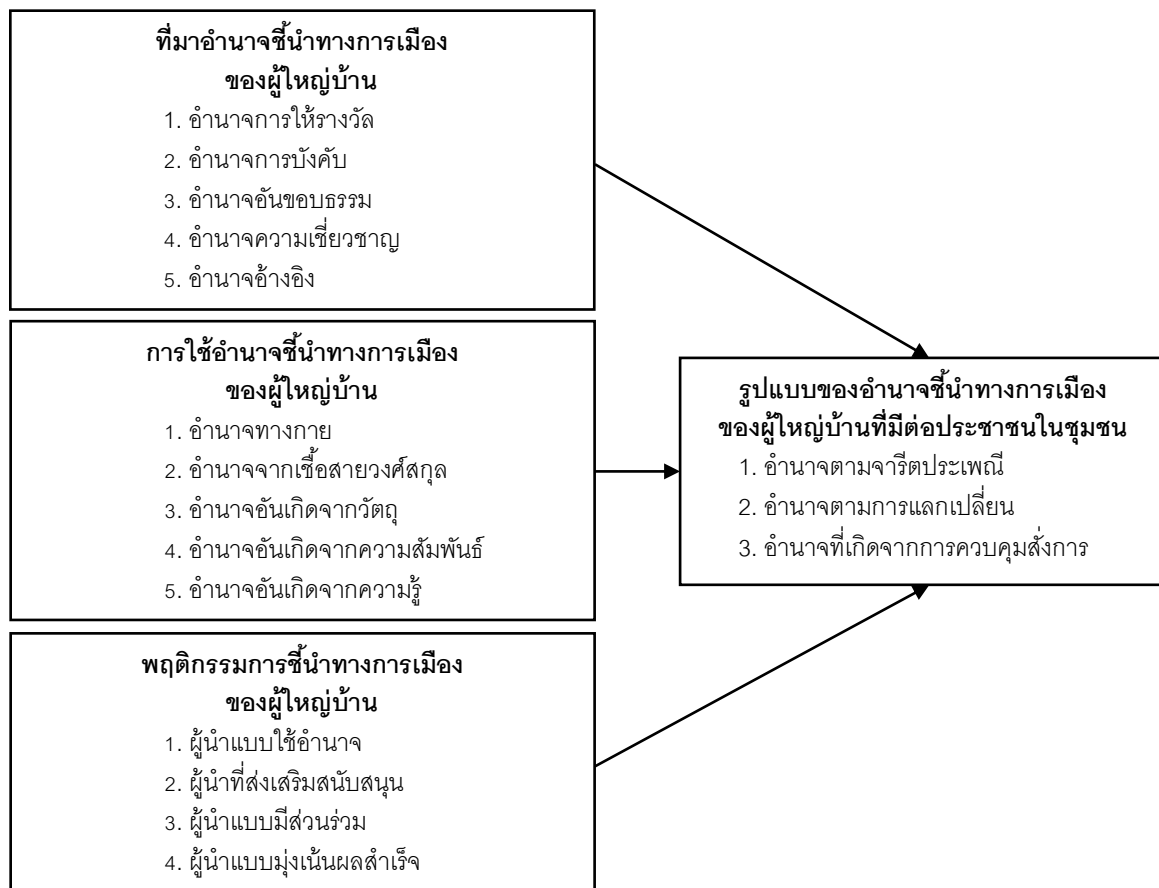
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการได้มาซึ่งอำนาจ การรักษาอำนาจ การใช้อำนาจ การขยายอำนาจ การสืบทอดอำนาจ การผูกขาดอำนาจ พฤติกรรมการขึ้นำทางการเมือง รวมถึงรูปแบบอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อชุมชนของตนเองมีอยู่หรือไม่ และหากมีอยู่ ผู้ใหญ่บ้านมีรูปแบบการใช้อำนาจขึ้นำทางการเมืองอย่างไร จะมีอรรถาธิบายในเรื่องดังกล่าวอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การอธิบายและการทำความเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองที่ปรากฏออกมา อันจักก่อเกิดคุณูปการต่อการป้องกัน การแก้ไข และการกำหนดวางแผน การพัฒนาอันนำไปสู่บูรณาภาพแห่งการบริหารราชการแผ่นดิน และทำให้ทราบพัฒนาการของอำนาจขึ้นำทางการเมือง ทิศนคติเกี่ยวกับอำนาจขึ้นำทางการเมือง พัฒนาการของที่มาอำนาจขึ้นำทางการเมือง การปรับตัวด้านการใช้อำนาจขึ้นำทางการเมือง การปรับตัวด้านพฤติกรรม การขึ้นำทางการเมือง คุณลักษณะและรูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ และสามารถนำผลการศึกษาที่ได้รับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยสำหรับผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของอำนาจขึ้นำทางการเมือง รวมถึงสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติราชการ และการควบคุมการใช้อำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ที่มีต่อประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อประชาชนในพื้นที่หมู่บ้านตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ
4. เพื่อเสนอรูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่หมู่บ้านตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษารูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับที่มา การใช้อำนาจ พฤติกรรม และรูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองดังนี้ (1) ที่มาอำนาจชี้นำทางการเมือง แบ่งออกเป็น 5 แหล่ง ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล อำนาจการบังคับ อำนาจอันชอบธรรม อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจอ้างอิง (French & Raven, 1968) (2) การใช้อำนาจชี้นำทางการเมือง แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ อำนาจทางกาย อำนาจจากเชื้อสายวงศ์สกุล อำนาจอันเกิดจากวัตถุ อำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ และอำนาจอันเกิดจากความรู้ (สิทธิ บุตรอินทร์ และภุมรินทร์ บุตรอินทร์, 2560) (3) พฤติกรรม การชี้นำทางการเมือง จำแนกออกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ ผู้นำแบบใช้อำนาจ ผู้นำที่ส่งเสริมสนับสนุน ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จ (Evans, 1970; House, 1971) และ (4) รูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อำนาจตามจารีตประเพณี อำนาจตามการแลกเปลี่ยน และอำนาจที่เกิดจากการควบคุมสั่งการ (Weber, 1964) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการครองอำนาจนำ (hegemony) ที่ได้อธิบายถึงการแสวงหาความยินยอม การประกอบสร้างและการรักษาไว้ซึ่งความชอบธรรมในการปฏิบัติและการดำรงไว้ซึ่งการครองอำนาจ (Gramsci, 1971) ทฤษฎีการจูงใจที่อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ 3 ระดับ คือ ความต้องการในการมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัย ความต้องการด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และความต้องการความนับถือยกย่อง (Mulder, 2013) และทฤษฎีความต้องการที่อธิบายความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานที่มีร่วมกัน 3 ประการ ได้แก่ ความต้องการอำนาจ ความต้องการทางสังคม และความต้องการความสำเร็จ (McClelland, 1961) จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จำนวน 25 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ดังนี้ (1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3, หมู่ที่ 7 ถึงหมู่ที่ 11 และ (2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมจำนวน 19 คน ประกอบด้วย อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3, 7, 8, 10 จำนวน 4 คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 8 จำนวน 2 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางเสาธงหมู่ที่ 7, 9, 10, 11 จำนวน 6 คน ประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน หมู่ที่ 7 ถึงหมู่ที่ 11 จำนวน 7 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ที่มีโครงสร้างข้อคำถามมาจากวัตถุประสงค์การวิจัยแต่ละข้อที่เกี่ยวข้องกับอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน คือ ที่มาอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน การใช้อำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน และรูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการจดบันทึกและขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ความเชื่อถือได้ จัดหมวดหมู่แยกประเภท และสรุปข้อค้นพบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ที่มาอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ที่มาอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน เกิดจากปัจจัย 4 ด้าน กล่าวคือ อำนาจอ้างอิง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจการให้รางวัล ตามลำดับ ส่วนอำนาจการบังคับไม่จัดเป็นปัจจัยอันเป็นที่มาอำนาจชี้นำทางการเมือง ทั้งนี้ กลุ่มของผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีทัศนคติสอดคล้องกัน กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า อำนาจอ้างอิง อาทิ การยอมรับ ความนับถือ ความศรัทธา จัดเป็นคุณเครื่องนำมาซึ่งอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ อันเกิดจากคุณความดีที่ผู้ใหญ่บ้านได้สั่งสมกระทำไว้ การทำหน้าที่เพื่อกำกับควบคุมและบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านของตนเอง ย่อมเป็นไปได้โดยยาก ทว่าหากผู้ใหญ่บ้านได้รับการยอมรับ ความศรัทธา และความไว้วางใจจากประชาชนในชุมชนแล้ว ย่อมได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี ส่วนอำนาจความชอบธรรมและความเชี่ยวชาญจัดเป็นที่มาอำนาจที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ ส่วนอำนาจการบังคับ อาทิ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ความหวงเกรงการลงโทษ มิใช่สิ่งที่สำคัญและไม่ได้รับการยอมรับ
2. การใช้อำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการใช้อำนาจชี้นำทางการเมืองทั้ง 5 ด้าน กล่าวคือ อำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ อำนาจจากเชื้อสายวงศ์สกุล อำนาจอันเกิดจากความรู้ อำนาจทางกาย และอำนาจอันเกิดจากวัตถุ ตามลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มของผู้ใหญ่บ้านและกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ มีทัศนคติสอดคล้องกัน กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการใช้อำนาจชี้นำทางการเมือง ในด้านอำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ อาทิ การยอมรับ ความเคารพนับถือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ การบริหารจัดการ การปกครอง การควบคุมกำกับดูแลทุกข์สุขของประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน ย่อมไม่สามารถจะกระทำได้อย่างง่าย ส่วนอำนาจอันเกิดจากวัตถุ อาทิ ฐานะความร่ำรวย ผลประโยชน์ตอบแทน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านน้อยมากที่สุด เพราะการบริหารจัดการชุมชน ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านจะให้คุณค่าความสำคัญที่การยอมรับ

อันเป็นผลจากการทำงานและการสร้างคุณูปการอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าเรื่องของฐานะความร่ำรวยและสิ่งแลกเปลี่ยน อนึ่ง ในส่วนของลำดับความสำคัญอันเป็นประเด็นรองลำดับที่สอง กลุ่มผู้ใหญบ้าน แสดงความคิดเห็นว่า อำนาจอันเกิดจากความรู้และอำนาจทางกาย มีความสำคัญเช่นกัน เพราะเมื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำเป็นจะต้องเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อสามารถเป็นที่พึ่งพิงของลูกบ้านได้อย่างแท้จริง ส่วนรูปแบบและการแต่งกายเป็นเครื่องบ่งชี้ตำแหน่งทางการเมืองได้อย่างเด่นชัด และยังได้รับความเคารพ ความยำเกรงมากขึ้นเมื่อสวมเครื่องแบบ ส่วนเชื้อสายวงศ์สกุลไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการใช้อำนาจขึ้นำทางการเมือง กลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นว่า อำนาจอันเกิดจากเชื้อสายวงศ์สกุลจัดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาเป็นลำดับที่สอง เพราะผู้ใหญ่ที่มีญาติพี่น้องมากย่อมสามารถครองอำนาจและใช้อำนาจขึ้นำทางการเมืองได้ดีกว่า และความเกรงใจในฐานะญาติพี่น้องมีส่วนสำคัญในการได้รับความร่วมมือในกิจกรรมของชุมชน ส่วนเรื่องของความรู้ถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่ผู้ใหญ่บ้านทุกคนจะต้องมี จึงไม่ใช่ประเด็นสำคัญหลัก

3. พฤติกรรมการขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้าน พบว่า ผู้ใหญบ้านมีพฤติกรรมการขึ้นำทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบส่งเสริมสนับสนุน ผู้นำแบบใช้อำนาจ และผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ตามลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มของผู้ใหญบ้านและกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ มีทัศนคติสอดคล้องกัน กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า พฤติกรรมของผู้นำแบบมีส่วนร่วม อาทิ การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสในการให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น การยอมรับในเสียงข้างมากของที่ประชุม จัดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ในด้านการแสดงพฤติกรรมการขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้าน เพราะแสดงถึงการยกย่องให้เกียรติต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น และประชาชนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างแท้จริง ส่วนการใช้อำนาจ อาทิ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อิทธิพล เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้านน้อยมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าสิ่งที่สำคัญ และผู้ใหญบ้านก็มักที่จะหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจในการบังคับประชาชนผู้เป็นลูกบ้านของตนเอง อนึ่ง ในส่วนของลำดับความสำคัญอันเป็นประเด็นรองลำดับที่สอง กลุ่มผู้ใหญบ้านแสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จมีความสำคัญรองลงมา เพราะการบริหารจัดการ การพัฒนา และการกำกับ ควบคุม ดูแลหมู่บ้านให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จำต้องมุ่งเน้นผลสำเร็จตามที่กำหนดเป้าหมายไว้เป็นสำคัญ ส่วนเรื่องของการส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมของชุมชน ผู้ใหญบ้านแสดงความคิดเห็นว่า ในชุมชนไม่มีกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมมาก โดยส่วนใหญ่กิจกรรมต่าง ๆ ผู้ใหญบ้านจะเป็นผู้ริเริ่มก่อนและขอความร่วมมือจากลูกบ้าน กลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นว่า ผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญรองลงมา เพราะผู้ใหญบ้านจะให้การสนับสนุนต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนเสมอ และผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จ จัดเป็นปัจจัยพื้นฐานของการบริหารจัดการชุมชน ที่ต้องมุ่งผลสำเร็จตามเป้าหมาย

4. รูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้าน พบว่า รูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้านจะปรากฏทั้ง 3 รูปแบบ กล่าวคือ อำนาจตามจารีตประเพณี อำนาจที่เกิดจากการควบคุมสั่งการ และอำนาจตามการแลกเปลี่ยนตามลำดับ ทั้งนี้ กลุ่มของผู้ใหญบ้านและกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ มีทัศนคติสอดคล้องกัน กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า อำนาจตามจารีตประเพณี อาทิ การยอมรับ ความนับถือ ความศรัทธา ความเป็นผู้ใหญ่ ความเป็นผู้อาวุโส จัดเป็นรูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้านที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ การบริหารจัดการ การปกครอง การควบคุมกำกับดูแลทุกข์สุขของประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน ย่อมไม่สามารถจะกระทำได้อย่างง่าย ส่วนอำนาจที่เกิดจากการควบคุมสั่งการ จัดรูปแบบอำนาจขึ้นำทางการเมืองที่มีความสำคัญรองลงมา เพราะถือเป็นรูปแบบพื้นฐานที่ผู้ใหญบ้าน ซึ่งทำหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ต้องดำเนินการภายใต้กรอบข้อกำหนดของตัวบทกฎหมาย ถึงกระนั้นผู้ใหญบ้านจะพยายามที่จะหลีกเลี่ยงวิธีการบังคับ ควบคุม จะใช้การปรึกษาหารือขอความร่วมมือร่วมใจ การให้เกียรติ ความเคารพกันและกันเป็นสำคัญ ทั้งนี้ อำนาจตามการแลกเปลี่ยน อาทิ ความร่ำรวย ผลประโยชน์ตอบแทน จัดเป็นรูปแบบของอำนาจขึ้นำทางการเมืองของผู้ใหญบ้านที่มีความสำคัญน้อยที่สุด เพราะชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจกับผลประโยชน์ตอบแทน แต่จะให้ค่าความสำคัญที่การยอมรับ การสร้างคุณูปการอัน

เป็นประโยชน์ต่อชุมชน และการสร้างมิตรสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับที่มาอำนาจซึ่งนำทางการเมือง การใช้อำนาจซึ่งนำทางการเมือง และพฤติกรรมการซึ่งนำทางการเมือง ที่ให้คุณค่าความสำคัญที่การได้รับการยอมรับจากประชาชน ในชุมชน การสร้างคุณงามความดี ความเป็นกันเองเข้าถึงง่าย ไม่ต้องยึดถือระเบียบกฎเกณฑ์จนเกินควร การเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน แต่ไม่เห็นด้วยกับการใช้อำนาจการบังคับและการให้สิ่งแลกเปลี่ยนหรือผลประโยชน์ตอบแทน

การอภิปรายผล

การศึกษารูปแบบอำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาตำบลบางเสาธง อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ที่มาอำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ที่มาอำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านเกิดจากปัจจัย 4 ด้าน กล่าวคือ อำนาจอ้างอิง อำนาจอันชอบธรรม อำนาจความเชี่ยวชาญ และอำนาจการให้รางวัล ตามลำดับ ส่วนอำนาจการบังคับไม่จัดเป็นปัจจัยอันเป็นที่มาอำนาจซึ่งนำทางการเมือง ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า อำนาจอ้างอิง อาทิ การยอมรับ ความนับถือ ความศรัทธา จัดเป็นคุณเครื่องหมายซึ่งอำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ อันเกิดจากคุณความดีที่ผู้ใหญ่บ้านได้สั่งสมกระทำไว้ การทำหน้าที่เพื่อกำกับควบคุมและบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านของตนเองย่อมเป็นไปได้โดยยาก ส่วนอำนาจการบังคับ อาทิ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ความหวั่นเกรงการลงโทษ มีสิ่งซึ่งสำคัญและไม่ได้รับการยอมรับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ McClelland (1961) ที่อธิบายว่า ความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานที่มีร่วมกัน ในงานศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า มนุษย์มีความต้องการอำนาจ มนุษย์มีความปรารถนาเพื่อที่จะควบคุมครอบงำ ซึ่งผู้อื่น เช่น มีอำนาจเหนือผู้อื่น มีตำแหน่งเหนือผู้อื่น และมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งบุคคลผู้มีความต้องการอำนาจจะพยายามแสวงหาวิธีการเพื่อที่จะทำให้ตนเองได้รับการยอมรับ การยกย่อง หรือมีอิทธิพลครอบงำเหนือผู้อื่นและความต้องการทางสังคมที่มนุษย์ต้องการสร้างและมีความผูกพันร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม จึงเป็นสาเหตุให้มนุษย์พยายามแสวงหาเพื่อนและสร้างสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ สุธีร์ บริรักษ์ (2544) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบางเสาธง จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความกล้าในการตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ความรับผิดชอบ การได้รับการยอมรับและความเชื่อถือไว้วางใจ รวมถึงความสามารถในการสร้างแรงจูงใจหรือการชักนำที่มีต่อประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับ ดวงพร ว่องสุนทร (2556) ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1” พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้อำนาจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีลำดับการใช้อำนาจจากมากไปน้อย คือ อำนาจอ้างอิง อำนาจเชี่ยวชาญ และอำนาจตามกฎหมาย

2. การใช้อำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการใช้อำนาจซึ่งนำทางการเมืองทั้ง 5 ด้าน กล่าวคือ อำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ อำนาจจากเชื้อสายวงศ์สกุล อำนาจอันเกิดจากความรู้ อำนาจทางกาย และอำนาจอันเกิดจากวัตถุตามลำดับ ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านมีการใช้อำนาจซึ่งนำทางการเมือง ในด้านอำนาจอันเกิดจากความสัมพันธ์ อาทิ การยอมรับ ความเคารพนับถือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ การบริหารจัดการ การปกครอง การควบคุมกำกับดูแลทุกข์สุขของประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน ย่อมไม่สามารถจะกระทำได้อย่างง่าย ส่วนอำนาจอันเกิดจากวัตถุ อาทิ ฐานะความร่ำรวย ผลประโยชน์ตอบแทน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อำนาจซึ่งนำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านน้อยมากที่สุด เพราะการบริหารจัดการชุมชน ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านจะให้คุณค่าความสำคัญที่การยอมรับ อันเป็นผลจากการทำงานและการสร้างคุณูปการอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าเรื่องของฐานะความร่ำรวยและสิ่งแลกเปลี่ยน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรพงษ์ รุ่งวรินทร์ (2555) ศึกษาเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ การให้ความช่วยเหลือต่อชุมชน การวางตัวและการสร้างสัมพันธ์เข้ากับสังคม การได้รับการยอมรับนับถือ การร่วมมือประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และการโน้มน้าวจิตใจ และสอดคล้องกับ ไททัศน์ มาลา (2559) ศึกษาเรื่อง “การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น” พบว่า บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในบริบทด้านการกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านยังคงมีความสำคัญต่อประชาชนในพื้นที่ในฐานะ “ผู้นำตามธรรมชาติแบบบารมีชน” ซึ่งเป็นทั้งผู้ประสานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนในชุมชน สร้างภาคีร่วมในระดับพื้นที่โดยอาศัยมวลชนและองค์กรต่าง ๆ พยายามเชื่อมโยงตนเองกับส่วนราชการและการเมืองระดับชาติ สร้างสัมพันธ์กับสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. พฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ผู้ใหญ่บ้านมีพฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบส่งเสริมสนับสนุน ผู้นำแบบใช้อำนาจ และผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จตามลำดับ ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า พฤติกรรมของผู้นำแบบมีส่วนร่วม อาทิ การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสในการให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น การยอมรับในเสียงข้างมากของที่ประชุม จัดเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ในด้านการแสดงพฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน เพราะแสดงถึงการยกย่องให้เกียรติต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น และประชาชนในชุมชนสามารถมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างแท้จริง ส่วนการใช้อำนาจ อาทิ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อิทธิพลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านน้อยมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่ประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่ให้การยอมรับ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่ามีสิ่งที่สำคัญ และผู้ใหญ่บ้านก็มักจะหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจในการบังคับประชาชนผู้เป็นลูกบ้านของตนเอง ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจของ (Mulder, 2013) ที่อธิบายว่า มนุษย์ต้องการการยอมรับจากสมาชิกในสังคม ต้องการความยกย่องนับถือ ต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของ McClelland (1961) ที่อธิบายว่า ความต้องการของมนุษย์ขั้นพื้นฐานที่มีร่วมกันประการหนึ่ง คือ ความต้องการทางสังคม ที่มนุษย์ต้องการสร้างและมีความผูกพันร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม จึงเป็นสาเหตุให้มนุษย์พยายามแสวงหาเพื่อนและสร้างสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น อีกทั้งสอดคล้องกับ สุรพงษ์ รุ่งวรินทร์ (2555) ศึกษาเรื่อง “บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง คือ การให้ความช่วยเหลือต่อชุมชน การวางตัวและการสร้างสัมพันธ์เข้ากับสังคม การได้รับการยอมรับนับถือ การร่วมมือประสานงานกับภาคส่วนต่าง ๆ การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และการโน้มน้าวจิตใจ และสอดคล้องกับ กุเกียรติ ชุติศักดิ์สกุลวิบูล (2546) ศึกษาเรื่อง “บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก รวมทั้งการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน

4. รูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้าน พบว่า รูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านจะปรากฏทั้ง 3 รูปแบบ กล่าวคือ อำนาจตามจารีตประเพณี อำนาจที่เกิดจากการควบคุมสั่งการ และอำนาจตามการแลกเปลี่ยน ตามลำดับ ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า อำนาจตามจารีตประเพณี อาทิ การยอมรับความนับถือ ความศรัทธา ความเป็นผู้ใหญ่ ความเป็นผู้อาวุโส จัดเป็นรูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะหากปราศจากการยอมรับนับถือ การบริหารจัดการ การปกครอง การควบคุมกำกับดูแลทุกข์สุขของประชาชน ผู้เป็นลูกบ้านย่อมไม่สามารถจะกระทำได้อย่างง่าย ส่วนอำนาจตามการแลกเปลี่ยน อาทิ ความจรรยาบรรณ ผลประโยชน์ตอบแทน จัดเป็นรูปแบบของอำนาจชี้นำทางการเมืองของผู้ใหญ่บ้านที่มีความสำคัญน้อยที่สุด เพราะชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจกับผลประโยชน์ตอบแทน แต่จะให้ความสำคัญต่อการยอมรับ การสร้างคุณูปการอันเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และการสร้างมิตรสัมพันธ์ของผู้ใหญ่บ้านมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดครองอำนาจนำของ (Gramsci, 1971) ที่อธิบายว่า การที่ผู้นำ

หรือผู้ปกครองสามารถที่จะเอาชนะใจของชนชั้นผู้ถูกปกครอง โดยชนชั้นผู้ถูกปกครองให้การยอมรับในอุดมการณ์ หรือ ประพฤติปฏิบัติตามผู้นำหรือผู้ปกครอง รวมถึงการกระทำต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานของสังคมโดยรวม เพื่อสร้างแรงสนับสนุนจาก ส่วนต่าง ๆ ของสังคม ในที่สุดได้นำการยอมรับหรือการประพฤติปฏิบัตินั้น สร้างพัฒนาเป็นค่านิยมทางวัฒนธรรม สังคม และ ศีลธรรมของพวกเขาด้วย และสอดคล้องกับ ไททัศน์ มาลา (2559) ศึกษาเรื่อง “การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น” พบว่า บทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในบริบทด้านการกระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นของ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งกำนันและผู้ใหญ่บ้านยังมีความสำคัญต่อประชาชนในพื้นที่ในฐานะ “ผู้นำตามธรรมชาติแบบ บารมีชน” ซึ่งเป็นทั้งผู้ประสานระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน และเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของประชาชนในชุมชน สร้างภาคีร่วมในระดับพื้นที่โดยอาศัยมวลชนและองค์กรต่าง ๆ พยายามเชื่อมโยงตนเองกับส่วนราชการและการเมือง ระดับชาติ สร้างสัมพันธ์กับสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น “ผู้ใหญ่บ้าน” ผู้ซึ่งเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง สังกัดกระทรวงมหาดไทย ยังคงมีความสำคัญและมีความจำเป็น ในสังคมไทย ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด โดยหน้าที่ อันถือเป็นสิ่งสำคัญ คือ การบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน อย่างไรก็ตาม สภาพความแปรเปลี่ยนเชิง โครงสร้างและสภาพสังคมที่มีความเป็นพลวัตสูง พร้อมกับการเข้ามามีบทบาทสำคัญของกระแสโลกาภิวัตน์ และความเป็น สังคมพหุวัฒนธรรมที่แพร่ขยายกระจายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ใหญ่บ้านจำต้องพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้ตอบรับ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่หลากหลายแตกต่างออกไปจากที่เป็นอยู่เดิม องค์พยานถือเป็นบริบทที่มี ความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับอำนาจซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการดำรงอยู่ของผู้ใหญ่บ้าน จึงเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงการยอมรับ และคุณค่า ความสำคัญของผู้ใหญ่บ้าน ผู้ซึ่งเป็นผู้นำของชุมชนอันเป็นฐานรากของสังคมไทยอย่างแท้จริง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การยอมรับ ความนับถือ ความศรัทธา ที่ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านมีต่อผู้ใหญ่บ้าน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีที่ผู้ใหญ่บ้านมีต่อ ประชาชนผู้เป็นลูกบ้าน รวมถึงการรับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญ ในการดำรงอยู่ของผู้ใหญ่บ้าน และมีส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาชุมชนให้พร้อมต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไป ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านให้มีความชัดเจนและ ครอบคลุมยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถแก่ผู้ใหญ่บ้านในการบริหารจัดการและการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการและการปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนที่ดียิ่งขึ้น
3. ผู้ใหญ่บ้านต้องเป็นผู้นำชุมชนอย่างแท้จริง โดยประสานสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันมีผลต่อ การพัฒนาของชุมชน ทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) รวมถึงการมีบทบาทในการแนะนำและให้ความรู้ แก่ประชาชนผู้เป็นลูกบ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กู้เกียรติ ชูศักดิ์สกุลวิบูล. (2546). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาระบบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงพร ว่องสุนทร. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ไททัศน์ มาลา. (2559). การคงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในบริบทของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(1), 305-317.
- สิทธิ์ บุตรอินทร์ และภูมินทร์ บุตรอินทร์. (2560). *ปรัชญาการเมืองเปรียบเทียบ: ศึกษาการเมืองแนวบูรณาการด้านอภิปรัชญาจริยศาสตร์ ตรรกศาสตร์ และคุณวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศยาม.
- สุธีร์ บริรักษ์. (2544). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรพงษ์ รุ่งวารินทร์. (2555). บทบาทด้านการปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: กรณีจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 10(1), 281-288.
- Evans, M. G. (1970). The effects of supervisory behavior on the path-goal relationship. *Organizational Behavior and Human Performance*, 5(3), 277-298.
- French Jr., J. R. P., & Raven, B. H. (1968). The bases of social power. In D. Cartwright (Ed.), *Group dynamics: Research and theory* (3rd ed., pp. 159-170). Harper & Row.
- Gramsci, A. (1971). *Selections from the prison notebooks* (Q. Hoare & G. N. Smith, Trans.). International Publishers.
- House, R. J. (1971). A path goal theory of leader effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 16(3), 321-339.
- McClelland, D. C. (1961). *Achieving society*. D. Van. Nostrand.
- Mulder, P. (2013). *ERG theory of motivation explained*. Retrieved from <https://www.toolshero.com/psychology/erg-theory>
- Weber, M. (1964). *Basic concepts in sociology* (H. P. Secher, Trans.). Peter Owen.